

РЕЦЕНЗІЇ

Астаф'єв О.Г.

доктор філологічних наук, професор Інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Рецензія на монографію

Синявської Лесі Іванівни

**«Українська драматургія кінця XIX – початку XX століття:
комунікативні стратегії»** – Одеса: КП ОМД, 2019. – 304 с.

Активне звернення літературознавців до проблеми комунікації, без сумніву, є однією з провідних проблем сучасного літературознавства. Ця проблема завжди викликала глибокий інтерес науковців і породжувала появу нових об'єктів наукових досліджень у цій царині. Тому драматургічний текст як складова художнього дискурсу у процесі спілкування стає об'єктом дослідження та уваги багатьох вчених у різних галузях знання (літературознавства, лінгвістики, психології творчості, театрознавства), що охоплюють широкий спектр знань, присвячених його вивченню. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що авторка вперше аналізує драматургічний текст з погляду реалізації в ньому комунікативних стратегій, які функціонують як на змістовому рівні, так і на рівні форми та жанру тексту. Аналіз драматургічного тексту у такому ракурсі, без сумніву, допомагає вирішенню наукової проблеми виявлення особливостей розвитку української драматургії кінця XIX – початку XX ст.

Робота має серйозне теоретико-методологічне підґрунтя, яке складають праці філософів, представників різних літературознавчих шкіл і напрямів, дослідження естетиків, мистецтво- і театрознавців як зарубіжних, так і вітчизняних.

Структура роботи обумовлюється поставленими завданнями.

Перший розділ «Драма як різновид комунікації» розкриває стан наукового вивчення проблеми, історію та теорію досліджуваного поняття комунікативних стратегій, поняття драматургічного тексту у широкому трактуванні, окреслюється специфіка аналізу даного літературознавчого феномену. На наш погляд, аналізуючи особливості вербальної та невербальної комунікації в драматургічному тексті, авторка не досить чітко проводить межу між діалогом загалом та особливостями організації діалогів у драматургічному тексті.

Досить детально проаналізована у II розділі комунікативна стратегія «олітературення» української драми означеного періоду на матеріалі драматургічних творів представників театру корифеїв. Авторка вказує на новаторство функціонування поетичного слова у драматичних поемах Л. Українки, аналізується внесок поетеси у розробку фундаментальних питань історії української драматургії, появи «нового театру» як своєрідного культурно-історичного явища межі століть.

У III розділі «Текстуалізація драматургічного мислення як комунікативна стратегія» проаналізовані ліричні поеми, монологи, етюди, драми Л. Українки, В. Винниченка, Я. Мамонтова з погляду реалізації в них комунікативної тактики літературизації як складової інтертекстуальності, систематизуються прийоми створення художньої умовності як способу реалізації авторських інтенцій, стратегій. Досить детально у даному розділі подано характер репрезентації фігури адресанта, яка представляє авторське «Я» в драматургічному тексті, виділені форми авторської присутності в драмі, як-от: зовнішній автор, внутрішній, біографічний.

Опираючись на дослідження М. Вороного, у IV розділі «Комунікативна стратегія драматизації епічних та ліричних текстів» доведено, що інсценізація романно-повістевих сюжетів у драматургічних текстах набуває характеру стилізації, театрального-фарсового обігрування епічних кліше пародійно-іронічного травестування. Системно проаналізовано у даному розділі інсценізацію повістей М. Гоголя драматургами О.Ю. Вишнею, Л. Улагаєм-Красовським, С. Черкасенком.

Не заперечуючи авторське право на відповідне структурування своєї праці, все ж зауважимо, що порівняно з іншими, цей розділ дещо стисліший.

Разом з тим, незважаючи на ретельний аналіз літературознавчих праць, з досліджуваної проблеми, в роботі, на жаль, бракує посилань на праці зарубіжних сучасних науковців.

Слід зазначити, що монографія Синявської Л.І. «Українська драматургія кінця XIX – початку XX століття: комунікативні стратегії» є актуальним та теоретично обґрунтованим науковим дослідженням, значно розширює межі наукових розвідок і відкриває нові шляхи щодо осмислення феномена драматургічного тексту як складової художнього комунікативного дискурсу.